

Iz Koroškega.

Naši učitelji zahtevajo povišanje plač. Kako cela stvar izide, je težko že zdaj reči. Nekatere občine bodo za povišanje plač, večidel pa zoper, ker naši učitelji posebno v slovenskih krajih niso zelo priljubljeni. Bili so namreč in so še zdaj v službi nemških liberalnih nacionalcev in morebiti, da ne bo dolgo trajalo (začetek je že tu) in naši učitelji bodo stali v službi socialnih demokratov, ako se jim plače ne povišajo. Za povišanje plač se je ogrela tudi «Kärnthner Zeitung». Med drugim predlaga, da bi vsaj šolskim vodjam se dal primeren kos zemljišča; kakšna pomoč je za glavo družine kos zemljišča, ki ji dovoljuje imeti jedno ali dve kravi, zna oceniti samo tisti, ki mora vse do zadnje kapljice mleka kupiti. Če se da šolskemu vodji nekaj njiv in ta si napravi živi in mrtvi inventar, potem se ne boče tako lahko zgodilo, da bi bil iz službenih ozirov to je brez vsega vzroka prestavljen. Drugim učiteljem naj se dajo družinske plače, to je plače, ki rastejo s številom udov družine. Ta misel je povsem opravičena. Indirektni davki znašajo veliko več nego direktni in kako do tega pride oče družine s 10 otroki, da bi desetkrat več indirektnih davkov plačal kot neozhejen učitelj? To so gotovo važna vprašanja, katera čakajo hitre rešitve. — Koroški Slovenci začenjajo tudi zdaj ob enajsti uri reševati se iz področja narodno-gospodarskih pijavic. Dne 13. februarija so naredili zopet jeden korak naprej na polju lastne obrambe. Ustanovili so namreč prvo kmečko zadrugo v Sinčivesi. Zadruga sezida še letos pri železnični postaji v Sinčivesi svoje skladišče in začne po letošnji žetvi delati v korist slovenskih kmetov. Zadruga je ustanovljena po izgledu kmečke zadruge v Bilinu na Češkem in v Pehlaru na Spod. Avstrijskem. — Dočim se naši slovenski kmetje na jedni strani rešujejo iz narodno-gospodarske zadrege, spravljajo se na drugi strani v njo sami s prodajanjem svojih kmetij velikoposestnikom. Velikoposestniki pa nasadijo gozd tam, kjer so bili prej travniki in njive in tako, kjer so prej prebivali ljudje, prebiva zdaj divjačina. Največ kmetij je dozdej nakupil grof V. Thurn-Valsassina iz Prage. Samo v železno-kapeljski fari je nakupil 31 kmetij. Na Obirskem isti grof ima 6 kmetij. Na Reberci ima «Union» 326 hektarjev sveta in knez Rosenberg čez 600 hektarjev. S prodajo kmetij škodujejo kmetje ne le sebi, ampak tudi narodni stvari. Grof ima na svojih kmetijah razne «forštinarje», «obrforštinarje» itd., ki vsi širijo v okolici nemško nacionalni

evangelij in versko mlačnost, posebno okrog uršulske gore. Bode pač enkrat treba povprašati g. grofa samega, ali je njegov namen, pripraviti kmete, od katerih je po ceni dobil zemljišča, ob vero in narodnost. Naši nemški nacionalci so v beljaškem listu «Kärnthner Nachrichten» izdali «deset zapovedij v varstvo in bran nemškega naroda.» To je dokaz, kako so že Slovenci na Koroškem napredovali, če morajo že naši Nemci izdati svojim rojakom zapovedi, kako naj se ubranijo proti nasilju toliko prej zaničevanih in zasmehovanih «bindišarjev.» Svečan.

Deželni zbor štajarski.

Gradec, 24. marca.

Deželni odbor poroča o nekaterih občinah, ki hočejo visoke občinske doklade po 130% in 144%. Hagenhofer predlaga, naj se odpravijo nedržavne mitnice; grof Kotulinsky, naj se vpelja zavarovanje proti toči; konservativce Wagner predlaga, naj se deželni zbor izreče, da se vpelja dveletna vojna služba in se podelijo razne ugodnosti pri vojaški službi, osobito mladeničem kmetskega stanu. Nemški narodnjak Poš je vložil interpelacijo na c. kr. namestnika, zakaj se je ustavilo delovanje «krščanske kmetske zveze» (Christlicher Bauernbund). Zakaj se je pobral denar 1100 gld., ki je bil lastnina te zveze in časnika «Bauernfreund». Ta kmetska zveza se pač popolnoma napačno imenuje krščans. zveza. Na čelu ji je znani Rokitsansky, največji nasprotnik katoliške stranke. Ime «kršč. kmetska zveza» si je to društvo privzelo, da lože lovi v svoje mreže nevedneže in zaslepljence ter rogovili po celi srednji in zgornji Štajarski proti katoliški cerkvi. Govorilo se je pa že dolgo časa, da se denarji vporablja v druge, ne v društvene namene. Nek prejšnji prijatelj Rokitsanskega je celo zadevo objavil sodnji in ta je začela preiskavo proti društvu. Poš in tovariši pa trdijo, da vkljub temu, da so se društvene knjige natančno preiskovale, se ni moglo najti nič napačnega. Od vlade pa zahtevajo, naj potrebno vkrene, da sme društvo zopet začeti svoje «blagodejno» (?) delovanje. Graško mesto potrebuje posojilo v znesku 1.100.000 gld. Ta predlog se izroči odseku za občinske zadeve.

Prihodnja seja bo 5. aprila.

Spremembe na učiteljskih.

Dunajski listi pišejo, da se bo na avstrijskih učiteljskih kmalu marsikaj spremenilo.

V čem se bo ta sprememba pokazala, še ni natančneje znano. Potrebna bi bila pač glede učnega črteža in glede duha. Učni črtež sedaj premalo ugaja praktičnim zahtevam in je pretesno natlačen z mnogobrojnimi predmeti. Duh pa bi se naj v bodoče oklepal nepremakljivih resnic Kristusovih, ne pa se zastarelih nazorov nemških modroslovcev.

„Proč od Rima!“

Vedno glasneje se razlega po naši državi krik, da naj avstrijski Nemci zapustijo katoliško cerkev ter prestopijo k luteranom, ker luteranski Prus bo le tedaj odrešil naše Nemce iz avstrijskih mej, ako postanejo luterani. Nemški vodje glasno pripoznavajo, da le iz veleizdajskih državnih namenov koprne po luteranski veri. Kar se nam pri celem gibanju čudno zdi, je velika dobrobrčnost naše vlade. Velikodušno pripuša avstrijski državi nevarno gibanje. Istotako čudna pa je tudi malomarnost katoliških političnih strank pri celi zadevi. Vlada trpi protikatoliško in izdajsko rovanje, a katoliške stranke se ne zmenijo, kaj dela vlada, čeprav je od njih odvisna. Z neodločnim, omahajočim postopanjem se v politiki nič ne doseže. Zadnje soboto je bil na Dunaju shod, na katerem se je okoli 4000 oseb navduševalo za Prusijo in luteranstvo. Slovenci, ostanimo zvesti svoji veri in habsburški Avstriji!

Žitne borze.

Zadnji čas ves trgovski svet z veliko pozornostjo gleda na budapeštansko žitno borzo. Ogrski judje in spekulantje so vstopili v krog ter nakupujejo pšenico v velikanskem obsegu. Vsak teden pride v Budapešt do 487 metrskih stotov pšenice na trg. Vsled tega je padla cena pšenice za 50 krajcarjev. Večina kmetov prodaja sedaj v marcu in aprilu zadnje zalogo pšenice, ker celo zimo ni bilo od drugod dobiti denarja. Ker se mnogo pšenice ponuja, pada ji cena. Ko bodo židje imeli kmečko pšenico v rokah, zagnali jo bodo zopet ceno prav visoko, in kmet in delavec bosta morala pšenico v obliki moke zopet drago nazaj kupovati. Kmetovalci, snujte kmečke zadruge, ki Vas bodo poučevale o tržni ceni Vaših pridelkov ter Vas s posojili branile židovskih oderuhov!

Boj na Filipinah.

Amerikanci nimajo sreče na filipinskih otokih, katere so si v zadnji vojski priborili od Španjcev. Sedaj se domače probivalstvo bojuje proti Amerikancem kakor se je prej proti Španjcem. Ne mine dan, da bi ne prišlo do praske med sovražniki. Veliko krvi

ker sem si mislil: pred temi umazanimi Turki me ni treba sram biti, saj sem leta 1891 v Wörishofnu pri župniku Knajpu tudi moral zunaj bos hoditi in smo celo z nekaterimi drugimi odličnimi duhovniki (dr. P. in dr. F.) bosi obiskovali sosedne župnijske cerkve, pa nas le nikjer niso zaprli. — Kedar iz mošeje stopiš, prileti ti gotovo iz mnogih grl na ušesa neka beseda, koje noben Jeruzalemski romar nikdar pozabil ne bo: baksis t. j. prosim te za dar ali daj mi vbogajme! Da, baksis! To je tista čarodejna beseda, ktero na jutrovem otroci menda poprej izgovarjajo, kakor pa: ata ali mama; ta beseda te tam nadleguje povsod: na vsaki cesti, na vsakem voglu in na vsakem še tako svetem kraju; in jaz menim, če bi ubogi Turek na smrtni postelji ležal, pa bi Evropejca zagledal, najbrž bi mu še zadnjikrat zaklical: baksis! — Na velikem dvorišču alabstrske mošeje ponujal se nam je slučajno dokaj čuden prizor: v neki dupljini visi za roke obešen mal deček in kriči strašansko; po podplatih, njegovih tudi zvezanih nog ga pa, sicer celo mirno, toda krepko njegov oče s koščeno šibo tepe; ko svojega dragomana (voditelja in tolmača) sočutno vprašamo, kaj naj to trpinčenje pomeni, se lahko nasmehne in odgovori: «ja, mi pač ne trpimo tatov med seboj, in zato že pri mladini hudo ka-

znujemo vsakega, ki hoče vkrasti kako reč in naj si bo tudi ničvredna in malenkostna.» Ali bi ne bilo dobro in pametno, da bi se tudi pri nas tatovi na tak ali sličen način kaznovali? Menim da bi vse naše imetje bolj varno bilo, ako bi take uzmoviče tepli. V nekaterih rečeh nas res neomikani narodi osramotijo, ker so boljši od nas. Ali ne bodo tudi pri poslednji sodbi nekateri pagani vstali in zoper nas nemarne kristijane pričali?!

Najmenitniša in najviša šola (po našem bi rekli vseučilišče) v Kajri je pri mošeji El-Azhar; pa tu si ne smete misliti velikega poslopja z mnogimi šolskimi sobami, kakor so zdaj v naših krajih šole največa (in seveda tudi najdražja) poslopja; ampak kajrska visoka šola je — velikansko dvorišče, razdeljeno po mnogoštevilnih stebrih v več lop in hodnikov; pri posameznih stebrih slonijo ali čepijo učitelji (ulema), okoli njega pa sedijo na tlaku učenci, ki ga poslušajo in si včasih kaj na svoje tablice zapišejo; to je torej eden razred; pri drugem stebri je drugi itd.; za vsem jih je več sto, ker učiteljev na tej šoli je 300, učencev pa 12.000! Zanimiva podoba je to za Evropejca: gledati po celem, silno prostranem dvoru te rujave in črne turške učence, ki imajo vsi rdeče fese na glavi in se v enomer pripogibljejo ali zibljejo. — Zgodilo se je nekoč, da, ko

pridemo mimo take čudne turške šole, nas šolarčki za baksis poprosijo; nek nemški romar vrže res nekaj drobca med nje; seveda nastane zdaj v šoli velika zmešnjava in mi smo že hudi na svojega soromarja, ki je celo nepremišljeno ta nemir povzročil; pa kaj se zgodi? učitelj, ne da bi v tem trenutku svojo oblast pokazal in deco kaznoval, pomoli celo tudi on roko proti nam in nas prosi za baksis! Našim slovenskim učiteljem se bo to znabiti neverjetno zdelo; zares; tudi mi smo nevoljni glave majali in posebno še naši romarji-učitelji (na pr. Moser, Ostrčil in Mah iz Dunaja), ki so bili razkačeni vsled tega nečuvnega učiteljevega ravnanja, koje nasprotuje vsaki dobri vzgoji; zato hvala Bogu, da nismo v Afriki! — Deklicam je po turški veri prepovedano v šolo hoditi ali se sploh česa učiti, ker muhamedani ravnaajo se po tem le grdem pravilu: «Žensko pisati učiti je toliko kakor kačo se strupom napajati»; kaj ne? ve pobožne Slovenke, smete tudi vsklikniti: tisučkrat hvala Bogu, da smo v Evropi doma in pa da smo v krščanski veri vzgojene! Sicer pa pošiljajo v novejšem času iz boljših rodbin svoje deklice v šolo h katoliškim redovnicam. Sploh pa ni misliti, da je pri muhamedanih učenost doma; nasprotno: turek je sovražen vsakemu napredku in učenemu raziskavanju, ker veruje v slepo